

Protocol Cyfranogwyr Craidd

Gorffennaf 2022

Beth yw Cyfranogwr Craidd?

1. Gellir rhoi statws Cyfranogwr Craidd i unigolyn, grŵp o unigolion neu endid o dan Reol 5 o Reolau Ymchwiliad 2006.
2. Bydd y rhai a ddynodir yn Gyfranogwyr Craidd:
  - a. yn cael datgeliad electronig o dystiolaeth sy'n berthnasol i destun penodol yr Ymchwiliad y maent wedi'u dynodi felly mewn perthynas ag ef, yn ddarostyngedig i unrhyw gyfyngiadau a wneir o dan adran 19 o Ddeddf Ymchwiliadau 2005;
  - b. â'r hawl i wneud datganiadau agoriadol a chau mewn unrhyw wrandawriad;
  - c. yn cael yr hawl i awgrymu trywyddau holi i'w dilyn gan Gwnsler;
  - d. yn cael yr hawl i wneud cais i'r Ymchwiliad i ofyn cwestiynau i dystion yn ystod gwrandawriad.
3. Ni fydd angen i'r rhai sy'n bwriadu rhannu eu profiadau drwy ymarfer gwrandawrio'r Ymchwiliad gael eu dynodi'n Gyfranogwyr Craidd.

Ceisiadau am statws Cyfranogwr Craidd

4. Y Cadeirydd fydd yn penderfynu ar bob cais a dderbynnir gan yr Ymchwiliad am statws Cyfranogwr Craidd. Wrth wneud penderfyniadau ar y ceisiadau hyn bydd y Cadeirydd yn ystyried y materion a nodir yn Rheol 5 o Reolau Ymchwiliad 2006.
5. Mae Rheol 5(2) yn nodi, wrth benderfynu ar unrhyw geisiadau, bod yn rhaid i'r Cadeirydd, yn benodol, ystyried:
  - a. bod yr unigolyn wedi chwarae, neu y gallai fod wedi chwarae, rhan uniongyrchol ac arwyddocaol mewn perthynas â'r materion y mae'r ymchwiliad yn ymwneud â hwy;
  - b. bod gan yr unigolyn fuddiant sylweddol mewn agwedd bwysig ar y materion y mae'r ymchwiliad yn ymwneud â hwy; neu
  - c. gall yr unigolyn fod yn destun beirniadaeth benodol neu arwyddocaol yn ystod trafodion yr ymchwiliad neu yn yr adroddiad, neu mewn unrhyw adroddiad interim.
6. Er bod y Cadeirydd yn rhwym i ystyried y ffactorau a nodir yn Rheol 5(2), mae'n agored iddi ystyried materion perthnasol eraill. Nid oes rheidrwydd ychwaith ar y Cadeirydd i ddynodi unigolyn neu sefydliad sy'n bodloni'r meini prawf a nodir yn Rheol 5 o Reolau'r Ymchwiliad yn Gyfranogwr Craidd. Mae ganddi ddisgresiwn eang y bydd yn ei harfer yn deg ac â meddwl agored.
7. Mae cylch gorchwyl yr Ymchwiliad yn eang. Drwy gydol oes yr Ymchwiliad, bydd yr Ymchwiliad yn cyhoeddi modiwlau sy'n dod o fewn cylch gorchwyl yr Ymchwiliad. Wrth ystyried ceisiadau am statws Cyfranogwr Craidd ac, yn enwedig cysylltiadau unrhyw ymgeisydd â "materion y mae'r Ymchwiliad yn ymwneud â nhw", mae'r Cadeirydd yn debygol o ystyried sut mae unrhyw gais yn berthnasol i un o feysydd ymchwilio parhaus yr Ymchwiliad ym mhob modiwl. Ychydig iawn o bobl neu sefydliadau sydd wedi'u dynodi'n Gyfranogwyr Craidd ar gyfer yr Ymchwiliad cyfan, os o gwbl.
8. Mae'r Cadeirydd yn gwahodd yn arbennig geisiadau gan grwpiau o unigolion a sefydliadau sydd â diddordebau tebyg, yn hytrach na chan unigolion a sefydliadau. Tra, fel y nodir uchod, bydd y disgresiwn yn Rheol 5 (sy'n caniatáu i 'unigolyn' wneud cais am statws Cyfranogwr Craidd) yn cael ei arfer yn unol â geiriad y Rheol, ac yn deg ac â meddwl agored, bydd dynodi statws Cyfranogwr Craidd i grwpiau sy'n cynrychioli buddiannau mwy nac un unigolyn yn helpu i redeg yr Ymchwiliad yn deg ac yn effeithlon.

Amserlen ar gyfer ceisiadau

9. Bydd yr Ymholiad yn gwahodd ceisiadau am ddynodiad mewn perthynas â modiwlau penodol neu rannau o fodiwlau. Ceisir ceisiadau am statws Cyfranogwr Craidd fesul modiwl a chyhoeddir manylion ac amserlenni ar wefan yr Ymchwiliad.
10. Wrth wahodd ceisiadau, bydd yr Ymholiad yn gosod amserlen ar gyfer ceisiadau i bob modiwl, neu ran o fodiwl. Gofynnir i ymgeiswyr beidio â chyflwyno ceisiadau y tu allan i'r terfynau amser a roddwyd gan yr Ymchwiliad. Ni fydd yr Ymchwiliad yn ystyried ceisiadau sydd y tu allan i'r amserlenni a ddarparwyd gan yr Ymchwiliad, oni bai fod yr ymgeisydd yn rhoi esboniad derbyniol pam na chyflwynwyd ei gais o fewn yr amserlen berthnasol.
11. Lle derbynnir ceisiadau nad ydynt yn ymwneud â modiwlau y gwahoddwyd ceisiadau amdanynt, neu sy'n ymwneud â meysydd nad ydynt yn cael eu harchwilio ar hyn o bryd gan yr Ymchwiliad, gall y Cadeirydd arfer ei disgresiwn i beidio â phenderfynu ar geisiadau o'r fath. Bydd y rhai y mae eu ceisiadau yn dod o fewn y categori hwn yn cael eu hysbysu ac yn cael eu gwahodd i ailgyflwyno cais yn ddiweddarach yn ystod y cyfnod ymgeisio priodol.
12. Os bydd y Cadeirydd ar unrhyw adeg yn ystod yr Ymchwiliad o'r farn ei bod yn briodol gwneud hynny, caiff wahodd unigolion neu sefydliadau o'r fath i ddod yn Gyfranogwyr Craidd. Mater i bob unigolyn neu sefydliad fydd a yw'n dymuno cael ei ddynodi'n Gyfranogwr Craidd.
13. Ac eithrio lle mae amgylchiadau eithriadol yn berthnasol, dylid cyflwyno pob cais yn ysgrifenedig i Gyfreithiwr yr Ymchwiliad. Gall y Cadeirydd naill ai benderfynu ar geisiadau ar bapur heb wrando ar gyflwyniadau llafar neu â chyflwyniadau mewn gwrandawriad rhagarweiniol.

Cynnwys ceisiadau

14. Dylid cyflwyno ceisiadau, yn ysgrifenedig, i Gyfreithiwr yr Ymchwiliad, drwy e-bost at solicitors@covid19.public-inquiry.uk.
15. Dylai ceisiadau nodi ym mha fodd y mae'r ymgeisydd yn ystyried eu bod yn bodloni'r meini prawf ar gyfer dynodi. Fel isafswm, dylai pob cais:
  - a. gadarnhau bod yr ymgeisydd yn cydsynio i gael ei ddynodi'n Gyfranogwr Craidd, os yw ei gais yn llwyddiannus;
  - b. nodi ym mha fodiwl(au) neu ran(nau) o fodiwl(au) y gwneir y cais;
  - c. nodi pa rai o'r materion yn Rheol 5(2) o Reolau'r Ymchwiliad sy'n berthnasol i'r cais a pham;
  - d. os yw'n gwneud cais fel unigolyn neu sefydliad unigol, nodi pa gamau y mae'r ymgeisydd wedi'u cymryd i ymchwilio i wneud cais mewn cysylltiad ag unigolyn neu sefydliad arall a'r canlyniad;
  - e. gadarnhau a yw'r ceisydd yn cael ei gynrychioli'n gyfreithiol neu'n dymuno cael ei gynrychioli'n gyfreithiol ac, os felly, manylion y cyfreithiwr dan sylw.
16. Mewn perthynas â phob unigolyn neu sefydliad sy'n gwneud cais am ddynodiad, ni ddylid gwneud y cais ar ddim mwy na 4 ochr o bapur A4.

Cynrychiolaeth gyfreithiol

17. Mae testun cynrychiolaeth gyfreithiol ar wahân i'r penderfyniad i ddynodi unigolyn neu sefydliad yn Gyfranogwr Craidd a rhoddir arweiniad ychwanegol i'r rhai a ddynodwyd yn Gyfranogwyr Craidd.
18. Lle bo Cyfranogwr Craidd wedi penodi cyfreithiwr cymwys i weithredu ar ei ran, bydd y Cadeirydd fel arfer yn dynodi'r cyfreithiwr hwnnw fel cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yr unigolyn hwnnw mewn perthynas ag achos yr Ymchwiliad, yn unol â Rheol 6 o Reolau'r Ymchwiliad.
19. Fodd bynnag, pan fo dau neu fwy o Gyfranogwyr Craidd yr un yn ceisio cael cynrychiolaeth gyfreithiol ac mae'r Cadeirydd yn ystyried:
  - a. bod eu diddordebau yng nghanlyniad yr Ymchwiliad yn debyg;
  - b. bod y ffeithiau y maent yn debygol o ddibynnu arnynt yn ystod yr Ymchwiliad yn debyg; a'i
  - c. bod yn deg ac yn briodol iddynt gael eu cynrychioli ar y cyd,

yn unol â Rheol 7(2) o Reolau'r Ymchwiliad, bydd y Cadeirydd yn cyfarwyddo bod y Cyfranogwyr Craidd hynny'n cael eu cynrychioli gan un cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig.

20. Pan fo'r Cadeirydd yn gwneud cyfarwyddyd o'r fath, mae'n rhaid i Gyfranogwyr Craidd gytuno i ddynodi un cynrychiolydd cyfreithiol. Os na wnânt hynny o fewn cyfnod rhesymol, bydd y Cadeirydd yn dynodi cyfreithiwr priodol y mae'n ystyried sydd â gwybodaeth a phrofiad digonol i weithredu yn y swyddogaeth honno.

Cyllid

21. Dylid gwneud ceisiadau am ddyfarnu treuliau cyfreithiol yn unol ag adran 40 o Ddeddf Ymholiadau 2005 ar ôl cael eu dynodi'n Gyfranogwr Craidd ac yn unol â'r dyddiadau cau a'r amserlen ar gyfer pob modiwl a nodir ar wefan yr Ymchwiliad. Bydd penderfyniadau ynghylch ceisiadau am ddyfarniadau o'r fath yn cael eu gwneud yn unol â Phrotocol Costau'r Ymchwiliad a phenderfyniad y Prif Weinidog o dan adran 40(4) o Ddeddf 2005, y mae'r ddau ohonynt ar gael ar wefan yr Ymchwiliad.

© Hawlfraint y goron 2022

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu'n unol â thelerau'r Drwydded Llywodraeth Agored f3.0 ac eithrio lle nodir fel arall. I weld y drwydded hon, ewch i nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3

Lle rydym wedi nodi unrhyw wybodaeth sydd o dan hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi gael caniatâd deiliaid yr hawlfraint dan sylw.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn <https://covid19.public-inquiry.uk/>

Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch y cyhoeddiad hwn at contact@covid19.public-inquiry.uk.